

ADVIES Nr. 2.116

Zitting van dinsdag 29 januari 2019

Opheffing van de onderwerping van de overeenkomsten voor beroepsomscholing en overeenkomsten voor beroepsopleiding aan de sociale zekerheid - Impact op stagiairs met een handicap

x x x

3.045

A D V I E S Nr. 2.116

Onderwerp: Opheffing van de onderwerping van de overeenkomsten voor beroepsomscholing en overeenkomsten voor beroepsopleiding aan de sociale zekerheid - Impact op stagiairs met een handicap

Bij brief van 8 november 2018 heeft de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) de Raad geïnterpelleerd over de aanneming van het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Dat besluit bepaalt dat de overeenkomsten voor beroepsomscholing (CAP's) en de overeenkomsten voor beroepsopleiding (CBO's), niet langer aan de sociale zekerheid zijn onderworpen en brengt gevolgen voor stagiairs met een handicap met zich mee.

Die bekommernis werd ook gedeeld door het paritair subcomité voor de beschutte werkplaatsen van het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap (PSC 327/03), dat in die zin op 25 april 2018 een brief aan de bevoegde minister, mevrouw M. De Block, heeft gestuurd.

De Raad werd in 2016 al geraadpleegd over die regelgeving; toen ging het nog over een ontwerp van koninklijk besluit om de onderwerping aan de sociale zekerheid van die werknemers op te heffen. Na afloop van zijn bespreking had hij een positief advies over die afschaffing van de bijdrage voor die doelgroepen uitgebracht.

De commissie Sociale Zekerheid werd met de bespreking van dat dossier belast.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 29 januari 2019 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) heeft bij brief van 8 november 2018 de Raad geïnterpelleerd over de aanname van het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Dat besluit bepaalt dat de overeenkomsten voor beroepsomscholing (CAP's) en de overeenkomsten voor beroepsopleiding (CBO's), niet langer aan de sociale zekerheid zijn onderworpen en brengt gevolgen voor stagiairs met een handicap met zich mee.

Die bekommernis werd ook gedeeld door het paritair subcomité voor de beschutte werkplaatsen van het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap (PSC 327/03), dat in die zin op 25 april 2018 een brief aan de bevoegde minister, mevrouw M. De Block, heeft gestuurd.

De Raad werd in 2016 al geraadpleegd over die regelgeving; toen ging het nog over een ontwerp van koninklijk besluit om de onderwerping aan de sociale zekerheid van die werknemers op te heffen. Na afloop van zijn bespreking had hij een positief advies over die afschaffing van de bijdrage voor die doelgroepen uitgebracht.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad heeft de problematiek andermaal zorgvuldig besproken. Hij wenst kort de context te schetsen vooraleer hij zijn standpunt meedeelt.

A. Retroacta

De Raad constateert dat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, waarover de Raad zich in zijn advies nr. 1.994 van 27 september 2016 gunstig heeft uitgesproken, op 1 oktober 2017 in werking is getreden.

Dat besluit heft artikel 3, 6° en 7° op van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Daarin werd gesteld dat de toepassing van die wet werd verruimd tot:

- "6° de minder-validen, die gebonden zijn door een speciale leerovereenkomst voor de omscholing van minder-validen of een overeenkomst voor beroepsopleiding of omscholing, bedoeld in artikel 17, 2° en 3°, van de wet van 16 april 1963 betreffende de sociale reclassering van de mindervaliden alsmede tot de personen en centra, met wie zij de overeenkomst hebben aangegaan;
- 7° de personen die gebonden zijn door een overeenkomst voor versnelde beroepsopleiding, bedoeld in de artikelen 96 en volgende van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid, alsmede tot de centra met wie zij de overeenkomst hebben aangegaan."

Dat artikel wilde een einde maken aan de verschillende interpretaties die aan de toepassing van die bepalingen werden gegeven. Volgens de uitleg die de minister van Sociale Zaken, mevrouw M. De Block, destijds heeft bezorgd naar aanleiding van de adviesaanvraag aan de Raad in 2016, zorgde dat artikel 3, 6° immers voor een geschil tussen eensdeels de RSZ en anderdeels de gewestelijke instellingen die bevoegd zijn voor het beleid voor personen met een handicap.

Volgens de RSZ was artikel 3, 6° van toepassing op alle personen met een handicap, onafhankelijk van het feit of zij voorts al dan niet werkloosheids- of ziekte- of invaliditeitsuitkeringen genoten. Die personen waren onderworpen aan de sociale zekerheid en moesten derhalve socialezekerheidsbijdragen betalen.

De gewestelijke instellingen bevoegd voor het gehandicaptenbeleid waren echter van oordeel dat die bepaling niet van toepassing was op personen met een handicap die bovendien reeds werkloosheidsuitkeringen of invaliditeitsuitkeringen genoten, en wegens hun hoedanigheid van uitkeringsgerechtigden, daardoor reeds onderworpen waren aan de sociale zekerheid. Die instellingen hebben de betrokken werkgevers dus aangeraden om de bijdragen niet te betalen.

Nadien is de argumentatie van de gewestelijke instellingen bevoegd voor gehandicaptenbeleid geëvolueerd en baseerden die zich uiteindelijk op de richtlijn 2000/78/EG van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, die uitdrukkelijk elke discriminatie uitsluit. Zij hebben er aldus voor gepleit dat dezelfde behandeling zou gelden voor valide werknemers die zijn gebonden door een overeenkomst voor versnelde beroepsopleiding zoals bepaald in artikel 3, 7° van het aanvankelijke koninklijk besluit, waarvoor de RSZ, sedert de regionalisering van de arbeidsbemiddeling van werklozen geen bijdragen meer int.

Dat koninklijk besluit, dat twee doelen heeft, namelijk elke op de handicap gegronde discriminatie uitdrukkelijk uitsluiten, alsook voor alle betrokken partijen rechtszekerheid garanderen, werd op 15 oktober 2017 aangenomen.

In het advies nr. 2018/20 dat de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap op 16 april 2018 heeft uitgebracht, wordt echter geconstateerd dat dat koninklijk besluit, sedert de inwerkingtreding ervan, een negatieve impact op stagiairs met een handicap uitoefent.

Concreet raakt die nieuwe bepaling aan stagiairs met een handicap die bovendien een socialezekerheidsstatuut hebben omdat ze werkloosheidsuitkeringen of een invaliditeitsuitkering ontvangen, en die wegens hun hoedanigheid als uitkeringsgerechtigden, dan ook reeds onderworpen zijn aan de sociale zekerheid. Indien de stagiair zijn job met name door ziekte kwijtraakt, wordt hij dus, uitsluitend op basis van de werkloosheids- of invaliditeitsuitkering, vergoed door zijn ziekenfonds. Het feit dat die stagiairs gebonden door een CAP of CBO niet langer aan de sociale zekerheid zijn onderworpen, zorgt ook voor ongewenste gevolgen voor de pensioenrechten alsook voor de jaarlijkse vakantie.

Volgens de NHRPH zou die impact nog aanzienlijker zijn voor stagiairs die niet verder al werkloosheids- of invaliditeitsuitkeringen genieten, en derhalve, buiten het raam van hun opleiding, geen statuut van uitkeringsgerechtigde hebben. Zij zijn dus voorts niet onderworpen aan de sociale zekerheid en zouden, sedert de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 15 oktober 2017, niet langer zo een statuut hebben, omdat ze op basis van hun opleiding niet langer meer rechten in de diverse socialezekerheidstakken kunnen openen.

B. Standpunt van de Raad

De Raad heeft de bekommelingen van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap zorgvuldig onderzocht.

Zoals omschreven in punt II. 1, wijst hij erop dat de aanneming van het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 dat de onderwerping aan de sociale zekerheid opheft van stagiairs met een handicap die gebonden zijn door een speciale leerovereenkomst voor de omscholing van mindervaliden of een overeenkomst voor beroepsopleiding of omscholing, voor hun niveau van sociale bescherming zeer frappante gevolgen met zich heeft meegebracht. De aanneming van die regelgeving mocht er immers niet toe leiden dat hun socialebeschermingsniveau wordt afgekald. Die situatie is des te zorgwekkender omdat heel wat werknemers uit die doelgroepen, vanwege hun handicap, heel wat problemen ondervinden om een job op de arbeidsmarkt te vinden.

Daarom wenst de Raad terug te komen van zijn advies nr. 1.994 van 27 september 2016, waarin hij er zich voor had uitgesproken die werknemers niet meer aan de sociale zekerheid te onderwerpen.

Op basis van de ontvangen informatie is de Raad voornemens zich aan te sluiten bij de bekommelingen die de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap hierover in zijn advies nr. 2018/20 heeft geformuleerd.

Hij stelt dan ook voor dat in eerste instantie snel de noodzakelijke maatregelen worden genomen om terug te keren naar de situatie vóór de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 15 oktober 2017, waarin werd bepaald dat die categorieën aan de sociale zekerheid onderworpen zijn. Zo konden die groepen immers rechten opbouwen in de verschillende socialezekerheidstakken omdat ze bijdragen betalen.

Toch benadrukt de Raad dat niet uit het oog mag worden verloren dat het Belgische socialezekerheidsstelsel met name is gebaseerd op het socialeverzekeringsprincipe. Dat moet er met andere woorden voor zorgen dat de mogelijke risico's die men zelf kan lopen, gedekt worden door het storten van de socialezekerheidsbijdragen. Om dat veilig te stellen moet er dus rekening mee worden gehouden dat het toekennen van sociale bescherming nauw samenhangt met het betalen van sociale bijdragen.

Verder stelt de Raad, net als de NHRPH voor dat, in samenspraak met de gewesten, op termijn een oplossing wordt gezocht opdat die groepen die het zeer moeilijk hebben om een job op de arbeidsmarkt te vinden of die te houden, in de toekomst toegang tot voldoende sociale bescherming zouden krijgen.

Met het oog op een globale oplossing vindt hij dat de situatie van die bijzonder kwetsbare groepen zorgvuldig besproken moet worden teneinde duidelijk zicht op hun socialezekerheidsrechten te hebben.

In dat verband onderstreept hij dat FEDRIS, bij een hervorming in de sector van de arbeidsongevallen die op 1 januari 2020 van start gaat, voor alle bijzondere statuten, dat van personen met een handicap inclusief, een analyse heeft verricht van de dekking bij arbeidsongevallen. Na afloop van die analyse werden de voor arbeidsongevallen geldende stelsels vereenvoudigd en beperkt tot twee stelsels. In het raam van die vereenvoudiging worden alle bestaande statuten, op basis van een beslissing van het beheerscomité voor de arbeidsongevallen, nadien uitgesplitst tussen die twee stelsels.

De Raad pleit er derhalve voor dat voor de statuten van personen met een handicap, een soortgelijke analyse als die in de sector van de arbeidsongevallen wordt verricht en dit voor de vier andere socialezekerheidsstakken namelijk de ziekte- en invaliditeitsverzekeringssector, beroepsziekten, werkloosheid en pensioenen alsook voor jaarlijkse vakantie. Ook andere parameters daarbij moeten worden bekeken, zoals een overzicht van de bestaande situatie, de voorbije en toekomstige ontwikkelingen in de verschillende gewesten en de verantwoordelijkheid van de verschillende actoren op het gebied van de betaling van de sociale bijdragen.
